

LÖVGRUNDS KAPELL

Antikvarisk medverkan vid exteriör renovering

Lövgrunds kapell
Lövgrund 1:1
Gävle stad och kommun
Gävleborgs län
2025

Ulrika Olsson

Slutrapport
Lst dnr: 6675-2024
Beställare: Lövgrunds kapellag

Lövgrunds kapell

Antikvarisk medverkan vid exteriör renovering

Lövgrunds kapell
Lövgrund 1:1
Gävle stad och kommun
Gävleborgs län
2025

Rapport 2026:17
Ulrika Olsson

Länsmuseet Gävleborgs rapportserie

Rapportserien innefattar rapporter inom länsmuseets verksamhetsområden arkeologi, bebyggelsehistoria, byggnadsvård, kulturmiljövård, etnologi, konst- och kulturhistoria.

Du kan själv ladda hem rapporter i PDF-format från länsmuseets hemsida www.lansmuseetgavleborg.se

Rapporter, böcker och mycket annat kan du köpa/beställa i länsmuseets butik butik@xlm.se

Utgivning och distribution:

Länsmuseet Gävleborg
Södra Strandgatan 20, 802 50 Gävle
www.lansmuseetgavleborg.se

© Länsmuseet Gävleborg 2026

Omslagsbild: Lövgrunds kapell sedd från väster efter avslutade arbeten.

Foto: Ulrika Olsson, 2025-09-22.

Länsmuseet Gävleborg medger spridning av dokumentationsmaterialet med Creative Commons licensen CC-BY, undantag kartmaterialet:

© Lantmäteriet, dnr I2018/00110.

ISSN 0281–3181

Print: Trycktrean

Innehållsförteckning

Tekniska och administrativa uppgifter	4
Sammanfattning	5
Antikvarisk slutbedömning.....	6
Karta	6
Lagskydd	6
Historik och beskrivning.....	6
Orsaker till åtgärd.....	7
Utförda arbeten	10
Trä	10
Måleri	16
Kulörer	16
Antikvariska iakttagelser.....	17
Inne	17
Ute.....	17
Källor	19

Dokumentationsmaterialet förvaras i läns museets arkiv.

Tekniska och administrativa uppgifter

Länsstyrelsens diarienummer: 6675–2024
Länsstyrelsens beslutsdatum: 2025-02-06
Länsmuseets diarienummer: 2024–195/312
Projektid: maj – september 2025
Uppstartsmöte: 2025-03-28
Platsbesök: 2025-09-22

Beställare: Lövgrunds kapellag, Anders Jansson
Antikvarisk medverkande: Ulrika Olsson, Länsmuseet Gävleborg

Medverkande firmor och konsulter

Källbergs Byggnadsvård, Gävle
Kossan och Kalven Bygg AB, Gävle
KH Måleri, Gävle

Sammanfattning

Exteriör renovering har utförts på Lövgrunds kapell under sommaren 2025. Trälagningar har utförts på rötskadade och svampangripna delar. Alla exteriöra trädelar (utom ytterdörren) har skrapats rena och målats om i linoljefärg i samma kulörer som innan arbetets start. Kulörerna är framtagna av konservator Per Mattsson, protokollet är daterat maj och juni 2025.

2023–2024 renoverades kapellets ytterdörr. Dessa arbeten finns beskrivna i Rapport Läns museet Gävleborg 2024:24. I samband med slutbesiktningen av ytterdörren studerades kapellets exteriöra ytor och även mindre ytor i interiören. Dessa frågor sammanställdes i rådgivningsprotokoll, 2024-07-04, dnr: 2024–195/312. Med anledning av att kapellet hade besökts i juli 2024 så behövdes inte ett uppstartsmöte på plats inför det nu aktuella projektet. Startmötet hölls därför hos Källbergs Byggnadsvård/Kossan och Kalven Bygg AB, 2025-03-28. Arbetena är till största del utförda i enlighet med beskrivning och offert från Källbergs Byggnadsvård, 2024-09-02 och i enlighet med det ovan nämnda rådgivningsprotokollet från läns museet. Arbetena är utförda av Källbergs Byggnadsvård, Kossan och Kalven Bygg AB och KH-måleri, samtliga Gävle.

Länsstyrelsens beslut är daterat 2025-02-06, dnr: 6675–2024. Ulrika Olsson, byggnadsantikvarie på Läns museet Gävleborg, har haft uppdraget att följa projektet som antikvarisk medverkande. Slutbesiktningen utfördes 2025-09-22 och då var även Åsa Johansson, handläggare på Länsstyrelsen Gävleborg, med.

Figur 1. Lövgrunds kapell sedd från väster efter avslutade arbeten. Foto: Ulrika Olsson, 2025-09-22.

Antikvarisk slutbedömning

Den exteriöra renoveringen av Lövgrunds kapell har till största del följt åtgärdsförslaget från Källbergs Byggnadsvård, 2024-09-22 samt länsstyrelsens beslut. Under rubriken ”Antikvariska iakttagelser” preciseras dock delar i utförandet som inte är godkända och som kräver åtgärder.

Under förutsättning att bristerna åtgärdas under säsongen 2026 är arbetena godkända ur antikvarisk synpunkt.

Karta

Figur 2. Utdrag ur Digitala Planarkivet. Platsen för Lövgrunds kapell är inringad.

Lagskydd

Lövgrunds kapell har höga kulturhistoriska värden och är att betrakta som särskilt värdefull enligt Plan- och bygglagens 8 kap 13§.

Historik och beskrivning

Ön Lövgrund är belägen i den nordöstra delen av Gävlebukten. Här finns ett av Gästriklands bäst bevarade fiskelägen med ett tiotal gamla fiskarstugor. Öns kapell uppfördes gemensamt av öns fiskare under ledning av fiskaren Lars Erik Löf år 1831. Kapellet placerades på en hög punkt centralt i fiskeläget. Det hade blivit för trångt att hålla andakt i fiskarstugorna varför fiskarsocieteten i Gävle beviljades ett lån för att uppföra ett hus för gudstjänständamål. Byggnaden skulle förutom den användningen också fungera som förvaringsplats för fiskeredskap under vinterhalvåret. Kapellet invigdes på hösten 1832.

Det vita kapellet skiljer sig tydligt från den rödmålade fiskarbebyggelsen. Kapellet har haft den ljusa kulören sedan 1867 då den vita oljefärgen ersatte de tidigare rödfärgade fasaderna. Kapellet fasader är klädda med en locklistpanel och stommen vilar på en låg kallmurad grund av

Gävlesandsten. En trappa av granit leder upp till entrén på den västra gaveln. Entrén markeras genom en ovanliggande liten gavel med profilerade lister där byggåret 1831 är målat i svart. Samtliga övriga fasader har två fönster med brunmålade spröjsade bågar. Sadeltaket är täckt av tvåkupigt lertegel.

Invändigt är interiören mycket intakt med obehandlat brädgolv, vitmålade timmerväggar samt omålad bänkinredning. Koret är i blickfånget med sin altarpredikstol placerad mitt emellan östväggens två fönster. Predikstolen bärs upp av kolonner och det blåmålade mittfältet pryds av ett guldfärgat kors. Väggen bakom predikstolen är pappspänd och målad blå. Mellan fönstren hänger en oljemålning från 1859 som föreställer *Christi uppståndelse ur grafven*. Målningen fungerar som kapellets altartavla. Direkt framför predikstolen finns ett litet altare i trä. Kapellets interiör har sannolikt genomgått väldigt få förändringar sedan byggtiden.

2023–2024 renoverades kapellets ytterdörr. Dessa arbeten finns beskrivna i Rapport Läns museet Gävleborg 2024:24.

Orsaker till åtgärd

Kapellets panel och övriga trädelar var innan påbörjade arbeten målade med en oljealkyd. Färgskikten flagade och hade dålig vidhäftning mot underlaget. På vissa ställen blottades murkna trädelar. Rötskador fanns i offerbrädorna på alla fasadsidor. Skadorna berodde på bristfälligt underarbete, dåliga virkesval samt dåligt tekniskt utförande vid tidigare lagningar. Vid besöket 2024-07-04 uppmärksammades fuktrosor under det östra fönstret på den norra långsidan. Efter en närmare syn konstaterades att delar av fönsterbänken var genomrötad. Mellan fönsterbänk och fönsterbåge fanns ett svampangrepp som förmodligen var pågående. Samma typ av svamp fanns direkt under fönsterpartiet, i anslutning till timret. Dessa skador var förmodligen orsakade av en felaktigt konstruerad fönsterbräda samt att den norra fasaden är särskilt hårt utsatt vid blåst med regn och snö. Då ytterdörren renoverades 2023–2024 behövde urtag göras i den ovanliggande listen, för att dörren skulle gå att hänga av. Därefter har inte listen återställts.

Figur 3. Innan påbörjade arbeten. Rötskadad offerbräda på den södra långsidan. Foto: Ulrika Olsson, 2024-07-05.

Figur 4. Innan påbörjade arbeten. Omfattningen kring det östra fönstret på den norra långsidan tycktes vara tillkommet i sen tid. Det var innanför detta fönster som det fanns svampangrepp. Foto: Ulrika Olsson, 2024-07-05.

Figur 5. Innan påbörjade arbeten. Detalj av de rötskador som fanns kring det östra fönstret utefter den norra sidan, inne i kapellet. Foto: Ulrika Olsson, 2024-07-05.

Figur 6. Innan påbörjade arbeten fanns svampangrepp och rötskador kring och under det östra fönstret på den norra sidan. Foto: Ulrika Olsson, 224-07-05.

Figur 7. Innan påbörjade arbeten. I samband med att ytterdörren skulle renoveras 2023–2024 så behövde urtag göras i den ovanliggande listen, för att dörren skulle gå att hänga av. Till höger syns även en rötskada som fanns i listen. Foto: Ulrika Olsson, 2024-07-05.

Utförda arbeten

Trä

I maj månad 2025 skickades svampangripet trä i anslutning till det östra fönstret på den norra fasaden till Eurofins Pegasuslab AB i Uppsala för analys. Analysen visade lyckligtvis inga spår av äkta hussvamp, varför saneringen kunde fortgå genom att endast avlägsna det svamp- och rötskadade virket i området. Den exteriöra panelen under fönstret har lagats i med nytt virke i både panel och locklister. Fönsteromfattningen har gjorts om. På insidan vid samma fönster har en stock bytts ut. Fönsterbänken är nyttillverkad. Bågbottenstycket i den högra bågen, sett från insidan, har bytts ut till nytt virke. Mittposten har lagats i med nytt virke.

I det västra fönstret på den norra fasaden, har båda bågbottenstyckena bytts ut till nytt virke. De tre fönsterbågar som krävde ilagningar har åtgärdats på verkstad, övriga fönsterbågar har renoverats på plats.

Rötskadade delar i offerbrädorna har lagats i med nytt virke. Ilagningar av offerbrädorna finns på alla sidor av byggnaden. Till höger om ytterdörren,

har panel och locklister bytts ut till nytt virke till en höjd av omkring 170 centimeter. Mindre ilagningar av panelen har utförts på ytterligare några ställen. Listen över ytterdörren har bytts ut till en ny list med samma profil som den tidigare.

Allt nytt virke är av kärnfuru som är framtaget av Åttersta såg i Åshammar. Virket är hyvlat och håller till största del samma dimensioner och profiler som omkringliggande ytor.

Figur 8. Under pågående arbeten. Den rötskadade panelen under det östra fönstret på den norra fasaden är borttagen och lagningen av den markerade offerbrädan har påbörjats. Foto: Kossan och Kalven Bygg AB, juni 2025.

Figur 9. Under pågående arbeten. Rötskadad panel på entrégaveln är bortriven och rötskadade delar i timmerstommen har lagats i. Nästa moment som väntar är montering av den nya locklistpanelen.

Foto: Kossan och Kalven Bygg AB, juni 2025.

Figur 10. Efter avslutade arbeten. Den rötskadade delen i stocken under det östra fönstret mot norr, har lagats i med nytt virke och fönsterbrädan är nytillverkad. Den profilerade listen under fönsterbrädan är återanvänd. Målning av timret kvarstår. Foto: Ulrika Olsson, 2025-09-22.

Figur 11. Efter avslutade arbeten. Det rötskadade virket kring det östra fönstret på den norra fasaden har lagats i med nytt virke och fönsterbrädan är nytillverkad. Dock ska den avslutas i linje med fönsterfodret, jämför med utformningen innan påbörjade arbeten, figur 4. Kulören på de nya gråblå delarna är frambruten på plats. Foto: Ulrika Olsson, 2025-09-22.

*Figur 12. Efter avslutade arbeten. Fönsterbrädan i det östra fönstret på den norra sidan är nytillverkad, liksom bågbottnestyckena och delar av mittposten i denna fönsterenhet.
Foto: Ulrika Olsson, 2025-09-22.*

Figur 13. Efter avslutade arbeten. Ny panel, vattbräda och offerbräda under det östra fönstret på den norra fasaden. Foto: Ulrika Olsson, 2025-09-22.

Figur 14. Entrégaveln efter avslutade arbeten. Förutom den iskarvade panelen till höger om ytteddörren så har även offerbrädorna både på denna sida och den södra sidan (till höger i bild) skarvats i med nytt virke. Foto: Ulrika Olsson, 2025-09-22.

Figur 15. Efter avslutade arbeten. Alla trätytor, inklusive fönsterbågarna, har renoverats inom detta projekt. Foto: Ulrika Olsson, 2025-09-22.

Figur 16. Efter avslutade arbeten. Lövgårds kapell sett från sydöst. Foto: Ulrika Olsson, 2025-09-22.

Figur 17. Efter avslutade arbeten. Den över dörren liggande listen har bytts ut till en ny list inom detta projekt. Jämför med figur 5. Foto: Ulrika Olsson, 2025-09-22.

Måleri

Alla träytor har tvättats med linoljesåpa och vatten. Löst sittande färg har skrapats ner till fast underlag. Slipning har utförts kring kvarvarande färgskikt. Där nytt kitt behövdes på fönsterbågarna har linoljekitt från Danalim använts.

Offerbrädor, panel, foder, snickerier, fönsterluckor och fönsterbågar är målade med tre lager linoljefärg av fabrikat Engwall o. Claesson, spädd enligt anvisningar från fabrikant.

Kulörer

Panel och övriga snickerier, inklusive fönsterluckor: NCS 0500-N - vit

Fönsterbågar, utsida: NCS 5030-Y40R - gulbrun

Fönsterbågar, insida: eftersom den i färgdokumentationen framtagna kulören inte alls stämde överens med omkringliggande ytor, bröts insidans gråblå kulör fram manuellt, något som kommunicerades med både antikvarisk medverkande och länsstyrelsen under projektets gång.

Antikvariska iakttagelser

Vid slutbesiktningen uppmärksammades brister i utförandet. Dessa punkter kommunicerades i slutintyget, som skickades som e-post till beställare, utförare och länsstyrelsen, samma dag som slutbesiktningen hade skett, det vill säga 2025-09-22. Bristerna ska åtgärdas under säsongen 2026, så snart vädret tillåter.

Inne

- Timmerlagningen under det främre fönstret på den norra sidan ska målas in i vit kulör likt omkringliggande ytor. För att smälta in i befintliga ytor ska färgen strykas mycket tunt och förmodligen i bara ett lager.
- Det främre fönstret på den norra sidan: två spikar i den profilerade listan under fönsterbrädan ska slås i. Se figur 9.
- Det främre fönstret på den norra sidan: fönsterbrädan är för långt utdragen, den ska sluta i linje med det högra fönsterfodret. Jämför utförande innan påbörjade arbeten, figur 4 med utförandet efter avslutade arbeten, figur 8 och figur 9.

Ute

- Entrégavel: Färgen är ojämnt/för tunt struken. Behöver strykas en gång till med linoljefärg. Vit kulör likt övriga fasadytor, NCS 0500-N.
- Entrégavel: Ovanför panellagningen sitter en liten skärva av trä. Denna behöver bytas ut till något redigare. Målas därefter in med linoljefärg. Vit kulör likt övriga fasadytor, NCS 0500-N.
- Där syllen är synlig ska den målas med linoljefärg i tre strykningar. Vit kulör likt övriga fasadytor, NCS 0500-N.
- Bakre gaveln: Fönsterluckornas undersida är inte målade. De ska målas med linoljefärg i tre strykningar. Vit kulör likt övriga fasadytor, NCS 0500-N.
- Locklister under det östra fönstret på norra långsidan: Locklisterna är för grova och klumpiga. De ska ersättas av locklister som har profil likt omkringliggande locklister, samt håller samma dimensioner som omkringliggande locklister. De nya delarna ska målas med linoljefärg i tre strykningar, vit kulör likt övriga fasadytor, NCS 0500-N.
- Höger fönsterlucka vid det östra fönstret på norra långsidan: Färgen är för tunt struken kring haken till haspen. Behöver målas med linoljefärg i ytterligare (minst) en strykning. Vit kulör likt övriga fasadytor, NCS 0500-N.

Figur 18. Efter avslutade arbeten. På entrégaveln har panelen lagats i med ny panel. I detta möte mellan gammal och ny locklist har en listen skärva av trä tryckts in. Utförandet är inte godkänt och behöver göras om. Foto: Ulrika Olsson, 2025-09-22.

Figur 19. Efter avslutade arbeten. Där syllen syns bör den målas in i vitt, likt övriga fasadytor. Foto: Ulrika Olsson, 2025-09-22.

Figur 20. Locklisterna under det östra fönstret på den norra gaveln är för klumpiga, både sett till bredd och tjocklek. Dessutom saknar de en profil i kanterna. Foto: Ulrika Olsson, 2025-09-22.

Källor

Nylander, Lars; Olsson Daniel; Ulfhielm Bo (2016). *Fiskarkapell i Gästrikland och Hälsingland*. Gävle.

Olsson, Ulrika Lövgrunds kapell, *Antikvarisk medverkan vid renovering av ytterdörr*, 2023–2024. Rapport Länsmuseet Gävleborg, 2024:24

Länsmuseet Gävleborg, rådgivningsprotokoll, dnr: 1769/310, 2014-02-04

Länsmuseet Gävleborg, Södra Strandgatan 20, 802 50 Gävle. lansmuseetgavleborg.se

